

Framtidig rypeforvaltning

Takseringar – lærande forvaltning

Taksering – kvalitetssikring & rettleiing:

**Opplæring -
oppfrisking**

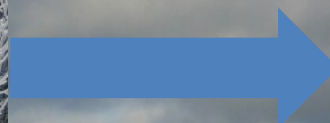

Tal – ryper i terrenget

Fellingstal

Læra undervegs

1995	6	
1996	6	
1997	6	
1998	6	
1999	8	
2000	25	
2001	37	7
2002	47	12
2003	52	9
2004	58	11
2005	94	13
2006	128	15
2007	142	22
2008	174	26
2009	197	22
2010	176	21
2011	171	19
2012	167	33

**Felte fuglar
Jaktinnsats**

2006	128	15
2007	142	22
2008	174	26
2009	197	22
2010	176	21
2011	171	19
2012	167	33

Taksering på terrengnivå til eige bruk!

1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012

Fellingstal, jaktinnsats

Høgskolen i **Hedmark**
Campus Evenstad

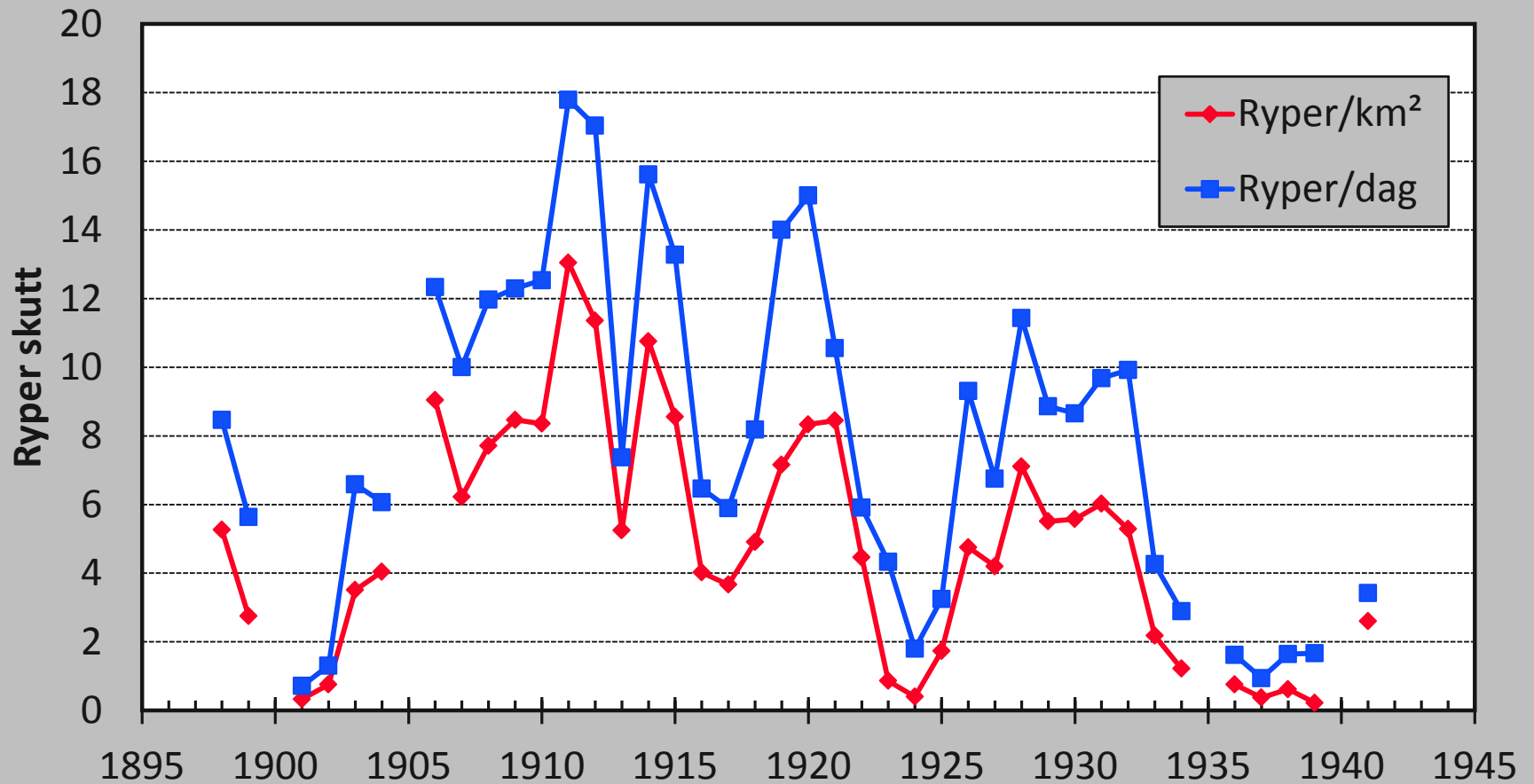
OM HØGSKOLEN

Søk

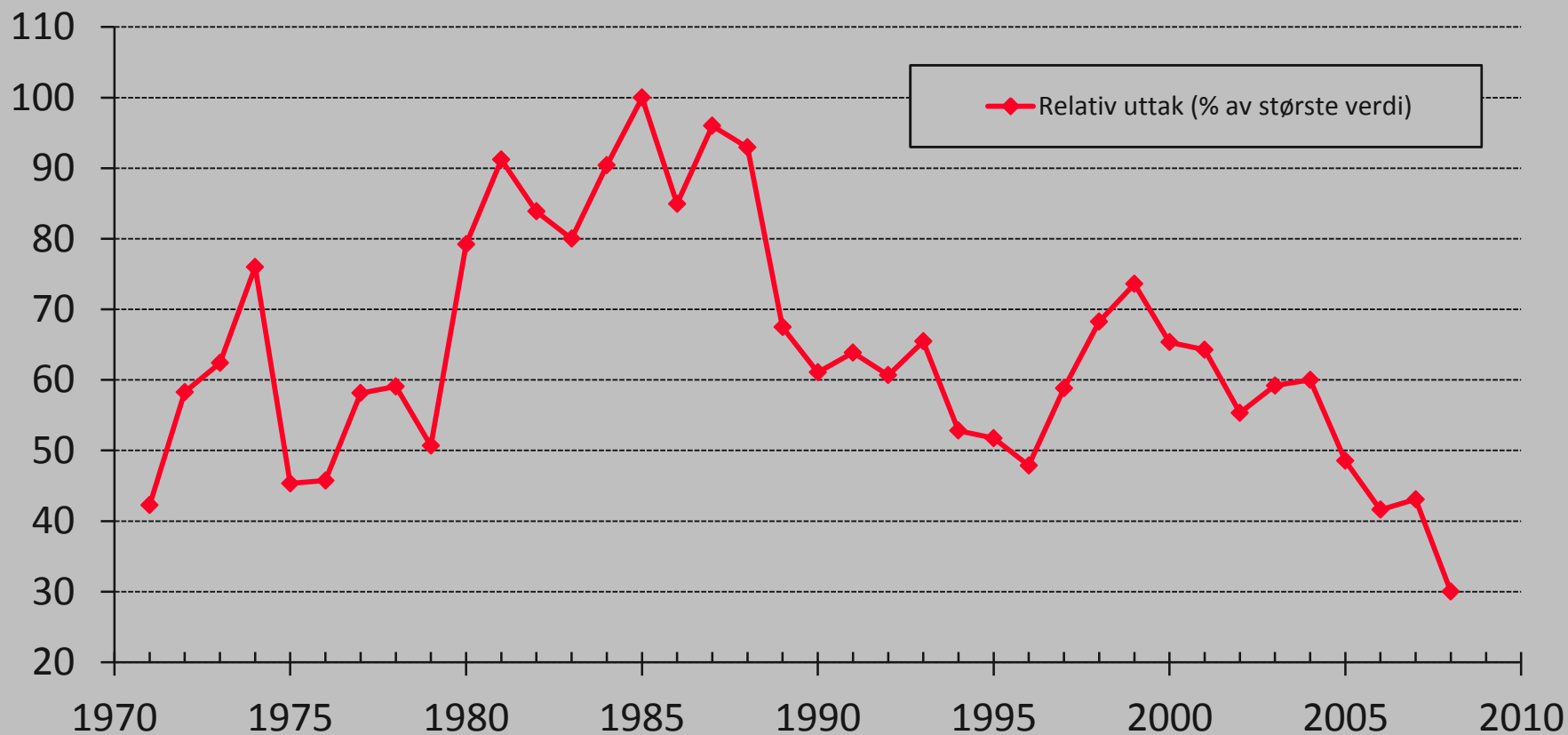
<http://www.hihm.no/Prosjektsider/Evenstad-viltsenter>

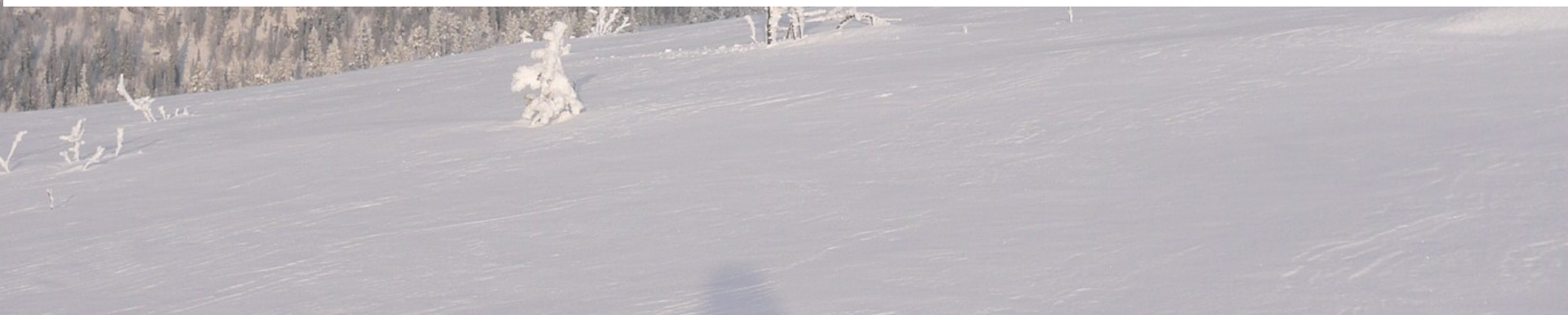
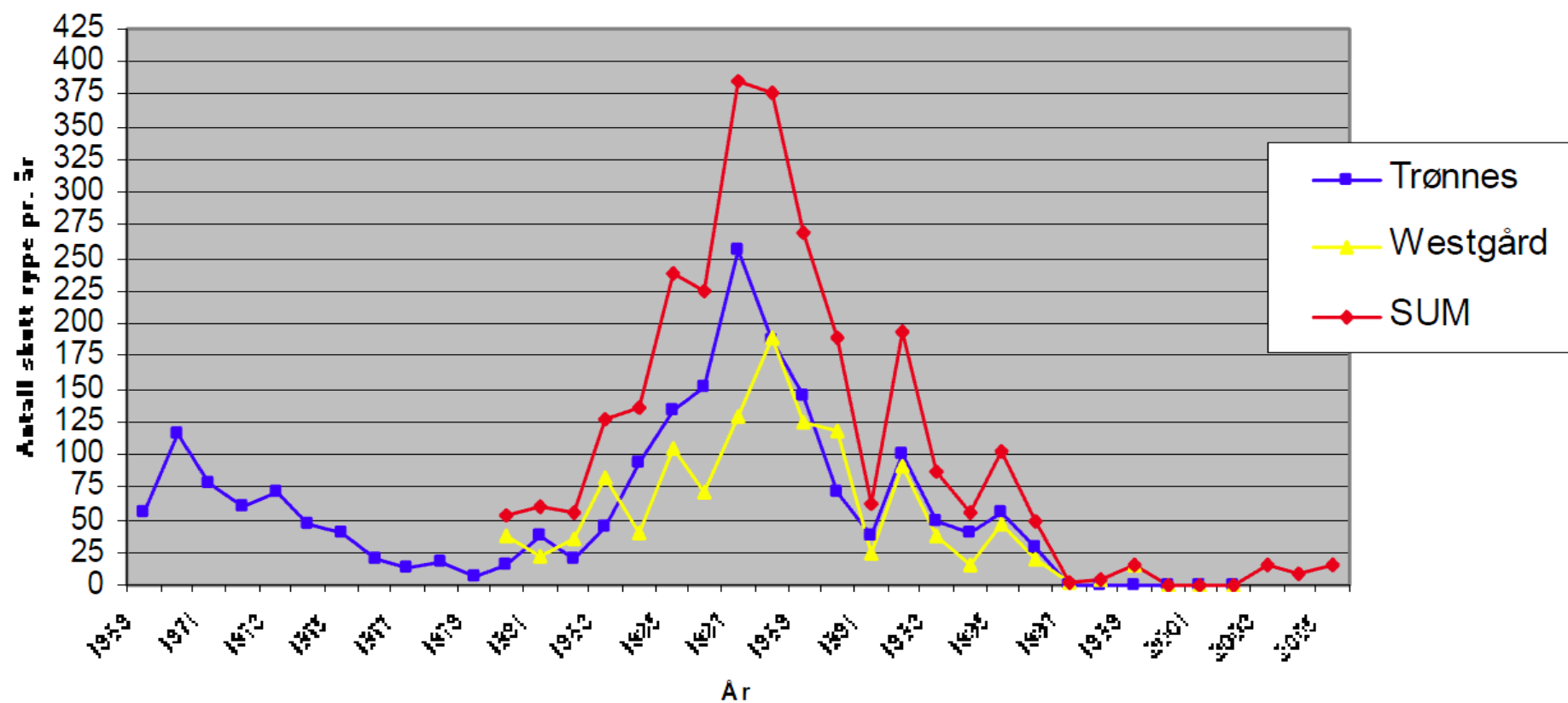

Område: Valhøvdterrenget 64 km², 50% godt rypeterreng

Fylka Telemark, Buskerud og Hordaland henta frå SSB

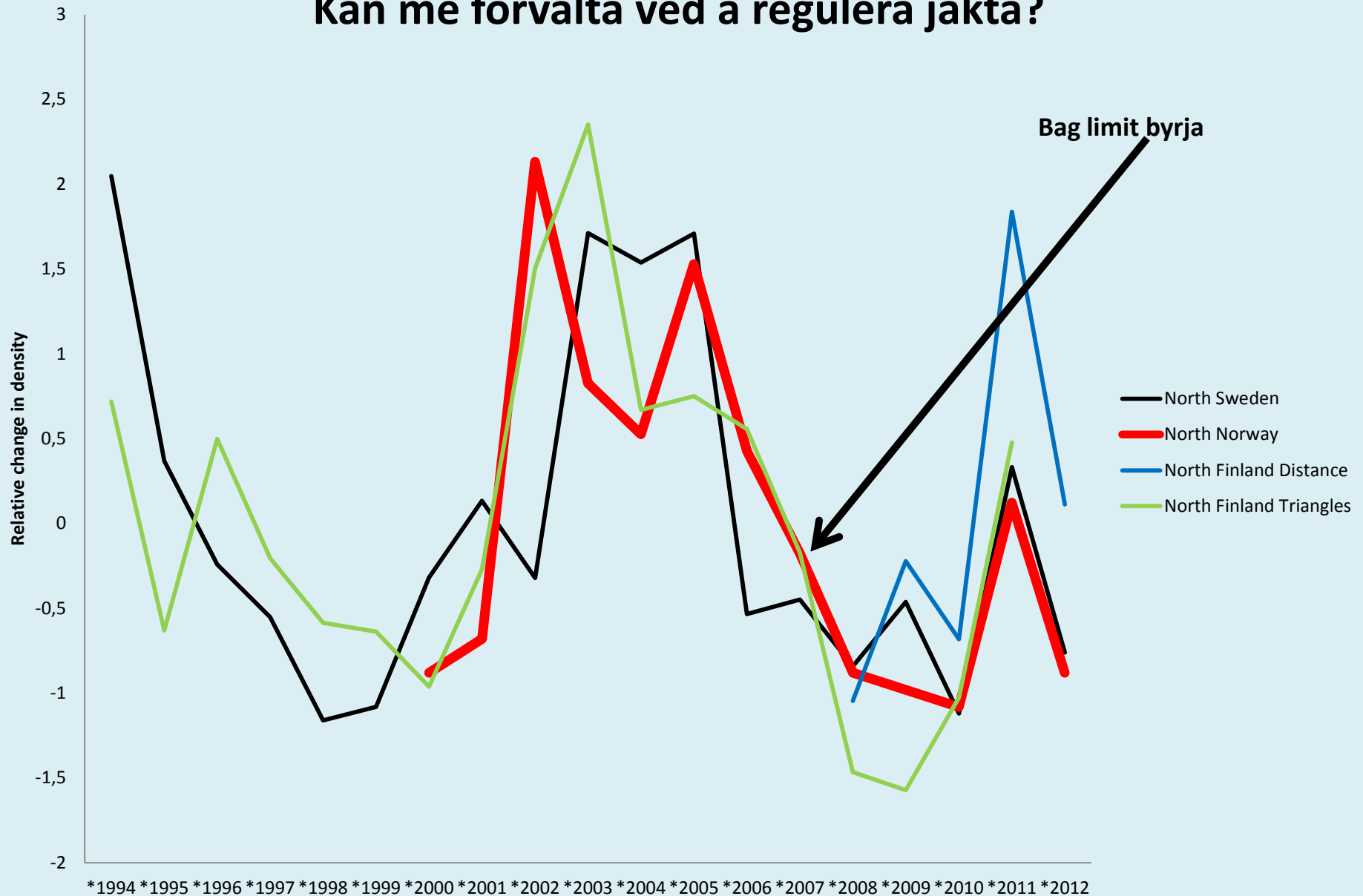

Oversikt over takstområder

Noreg + Sverige + Finnland

Kan me forvalta ved å regulera jakta?

1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017

Jaktområda

Eigeninnsats > 3 000 dagsverk!

**Antal august
Felte fuglar
Forvaltningstiltak**

Lærande forvaltning

Kommunar

Land

NINA, HINT

OK → Taksering, kva då?

5. – 20. august

- **Grunneigar må ynskja taksering**
- **Terrengkontakt – takseringskurs – søknader – kontakt med forskingsmiljø**

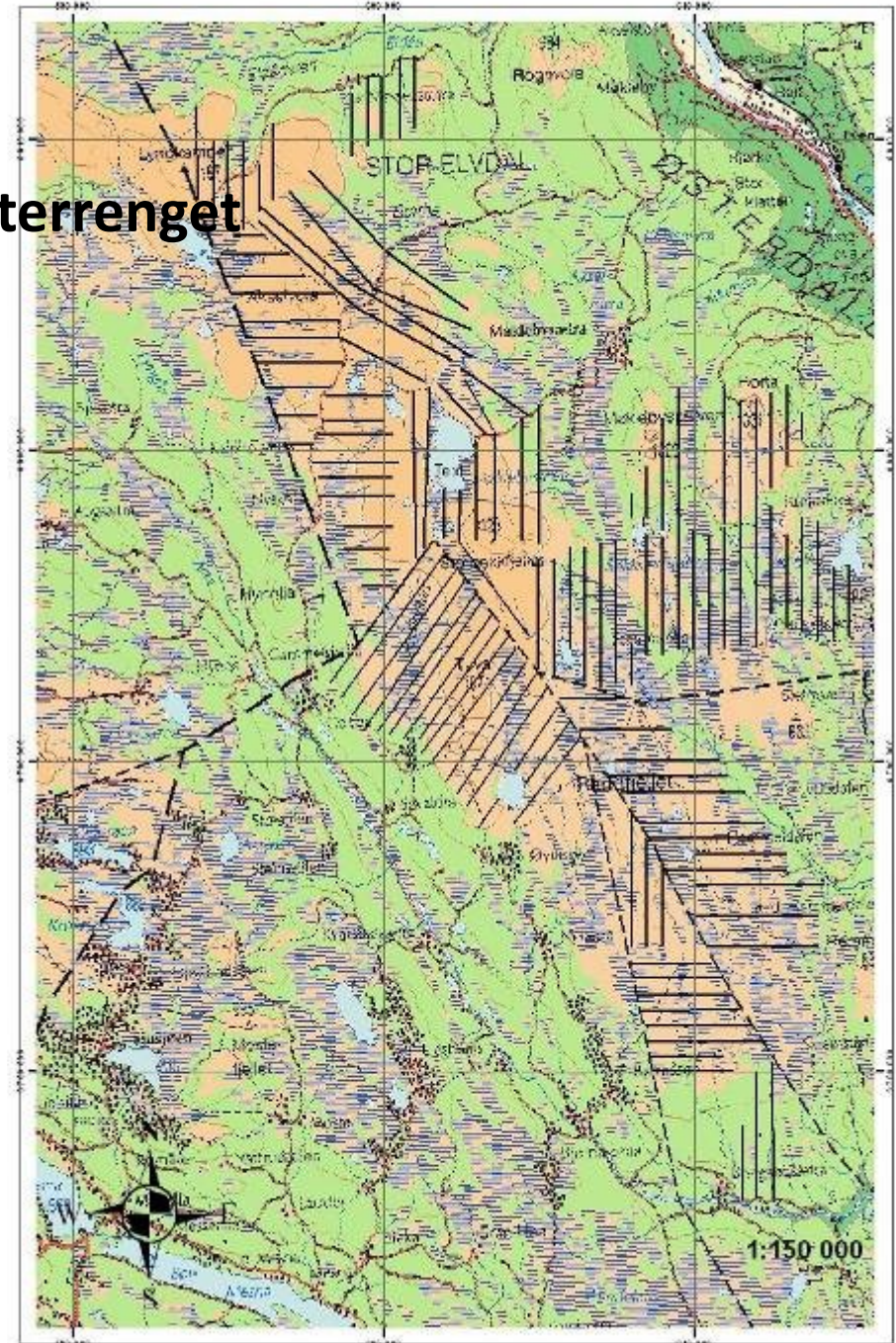
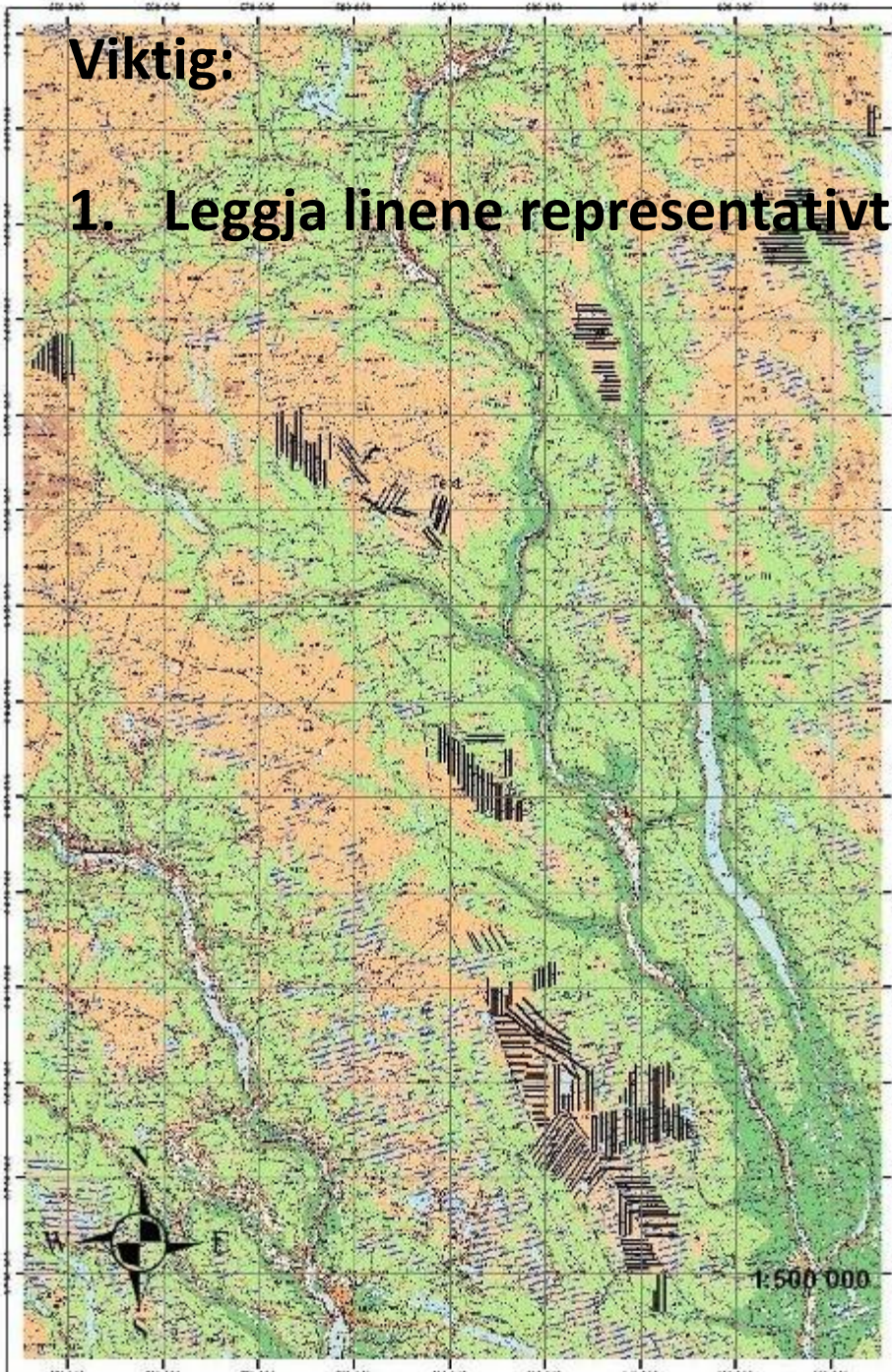
Viktig:

- 1. Leggja linene representativt i terrenget**
- 2. Taksera rett**
- 3. Rekna rett ut – ekspertarbeid – kontroll av rett taksering**
- 4. Samla inn jaktinnsats og avskyting (forvaltingsmodell)**
- 5. Lagra data**

Viktig:

1. Leggja linene representativt i terrenget

Viktig:

1. Leggja linene representativt i terrenget

- Legg linene nord – sør eller aust – vest, langs rutenettet på kartet
- Legg linene på tvers av høgdekotane
- 500 m mellom linene, (000 og 500 på GPS-en)
- Taksert terreng må representera terrenget (eller beste/dårlegaste del)
- (Hugs jaktinnsats – jaktutbytte)

Prinsipper

Utlekking av linjer

Prinsipper

Utlekking av linjer

Viktig:

2. Taksera rett

- **Linemann og hundefører**
 - **Gå på GPS-en, lina til ei kvar tid mellom beina på linemannen**
 - **Mål vinkelrett avstand frå lina (mellom beina) til fugl**
 - **Skriv ned meter og talet på fuglar (ung, gamal)**
 - **Mål rett avstand gått av lina**
-
- **Hundar: Røynde, sauereine, lydige,**
 - **Hundar: søk nær lina viktig**

Viktig:

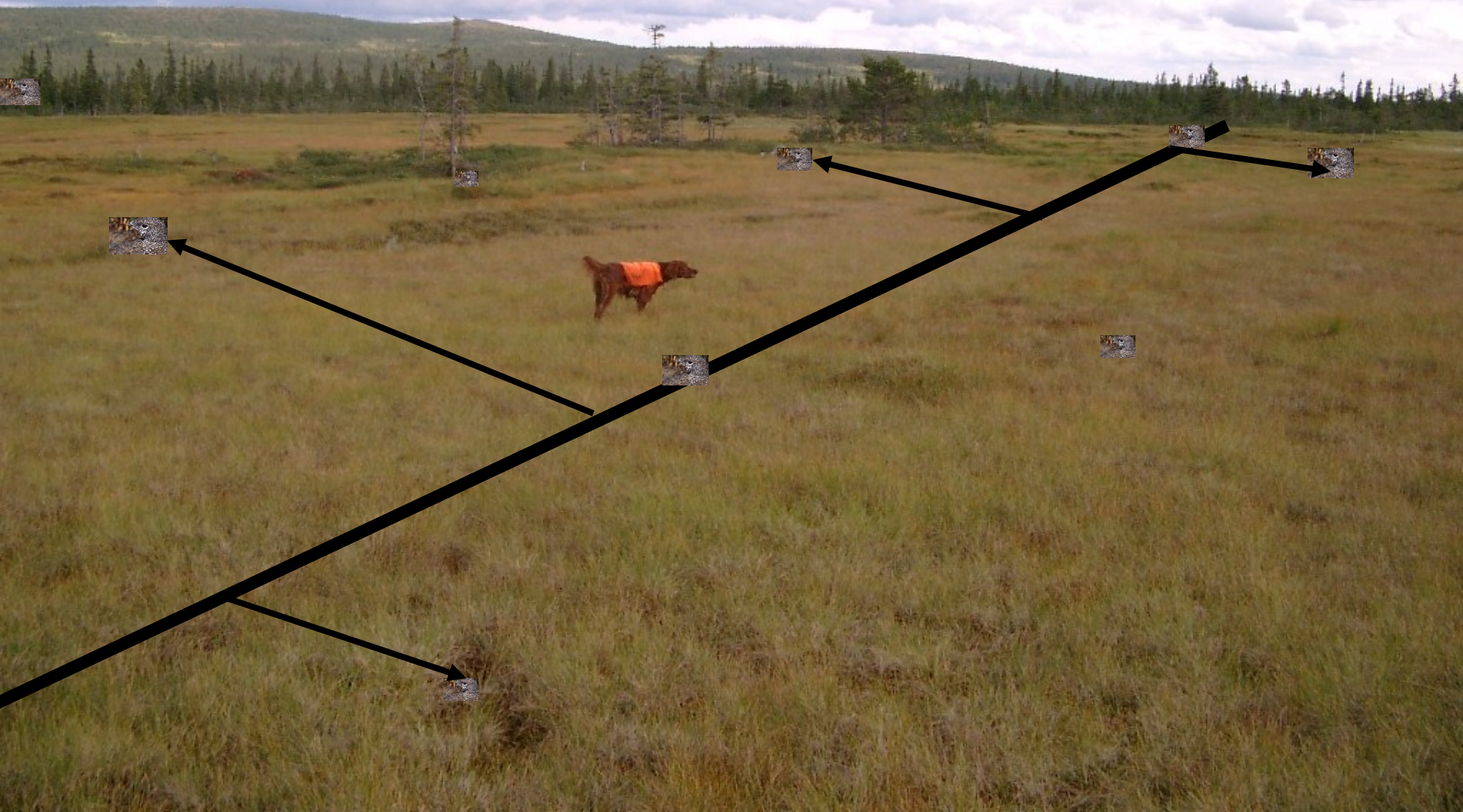
2. Taksera rett

Føresetnader for rett resultat:

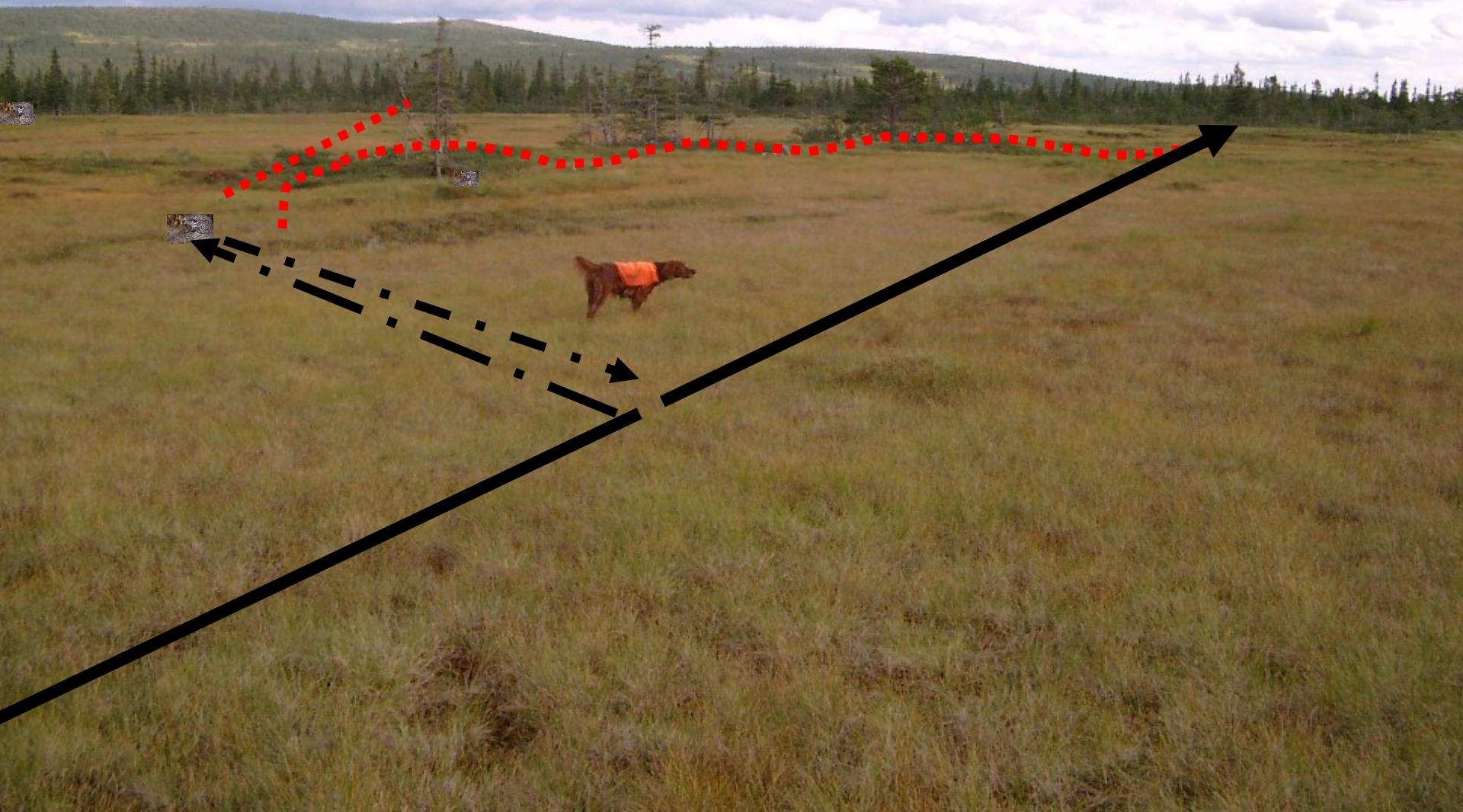
- **Finn alle på lina**
- **Målar rett avstand til der fuglen sat då han oppdaga oss**
- **Rett tal på fuglar**
- **Måler rett avstand som er taksert langs lina**

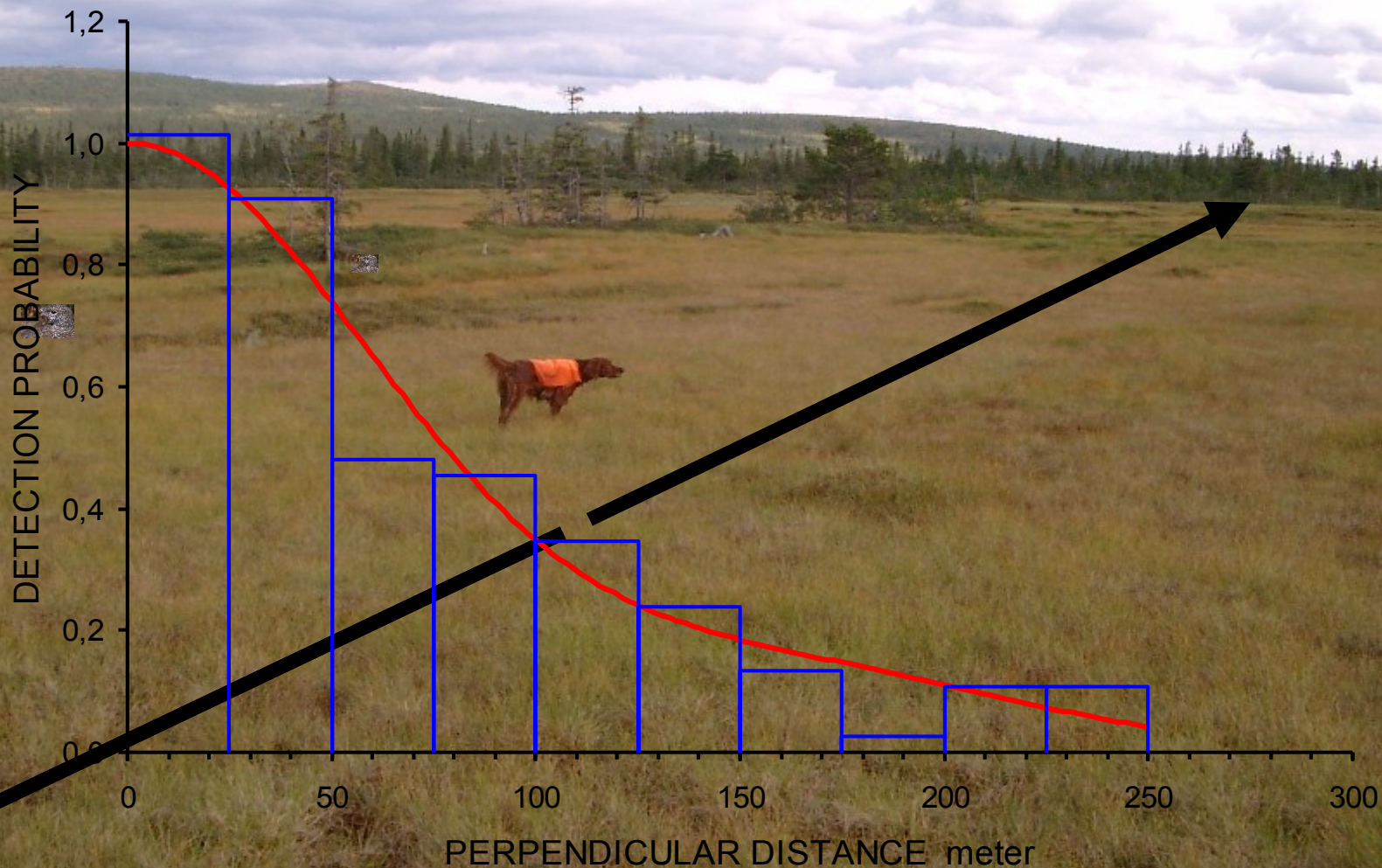
Gjennomføring

Gjennomføring

Gjennomføring

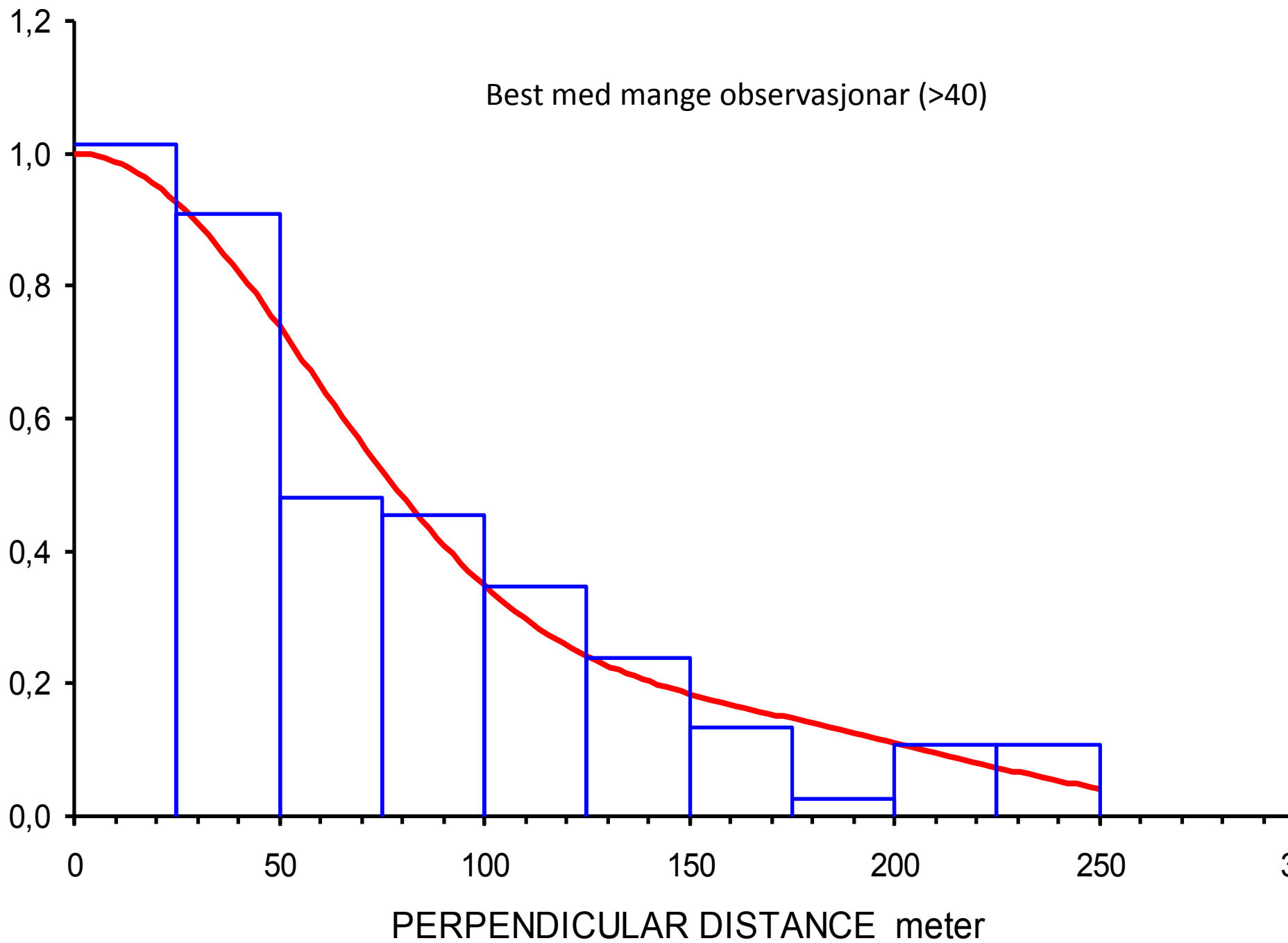

Observasjoner

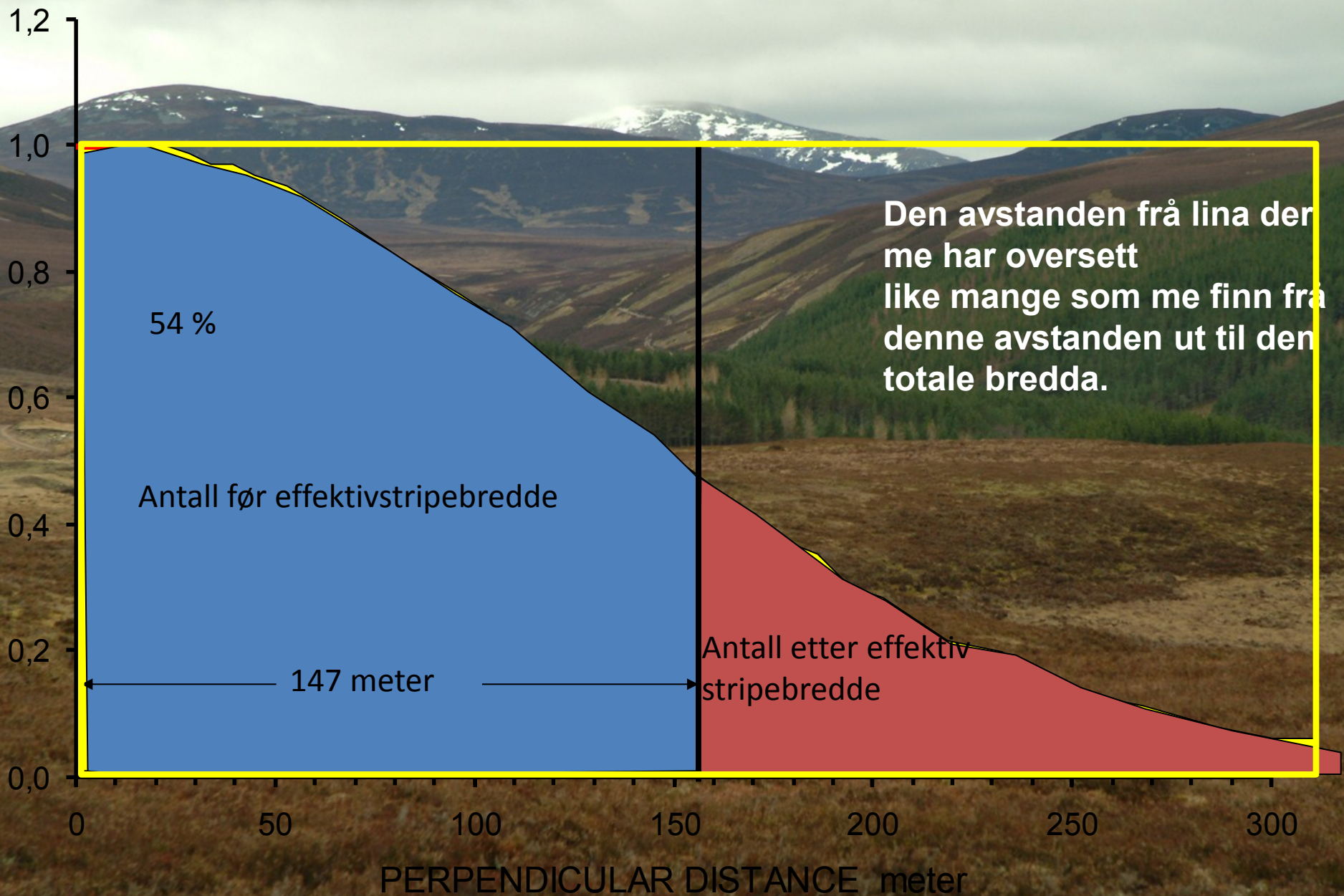

DETECTION PROBABILITY

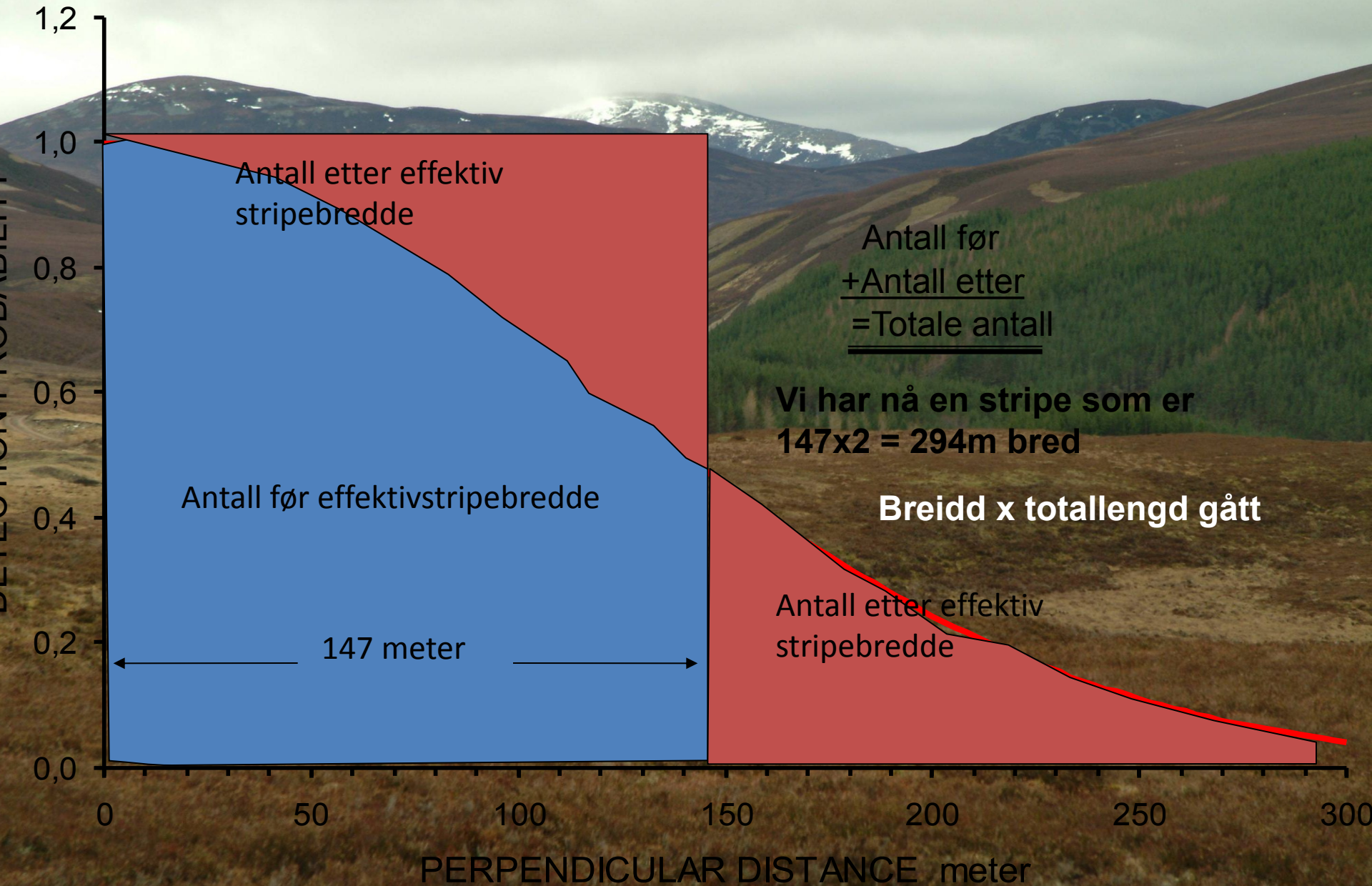
Best med mange observasjonar (>40)

Effektiv stripebredde^{C2}

Effektiv stripebredde^{C2}

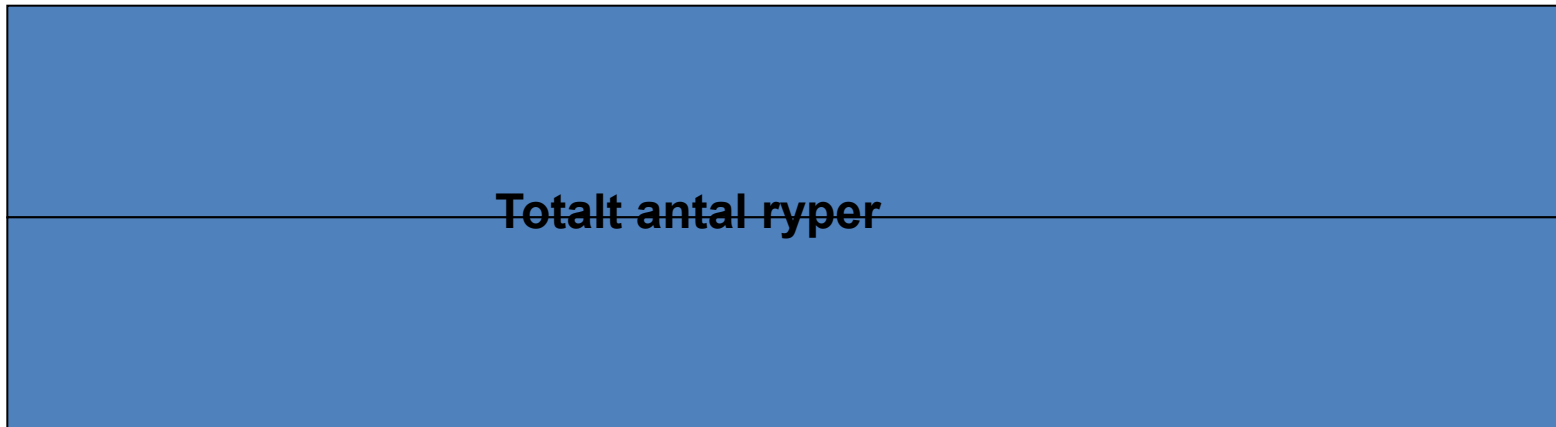

Effektiv stripebredde

Lengen er totale lengde av alle linjer

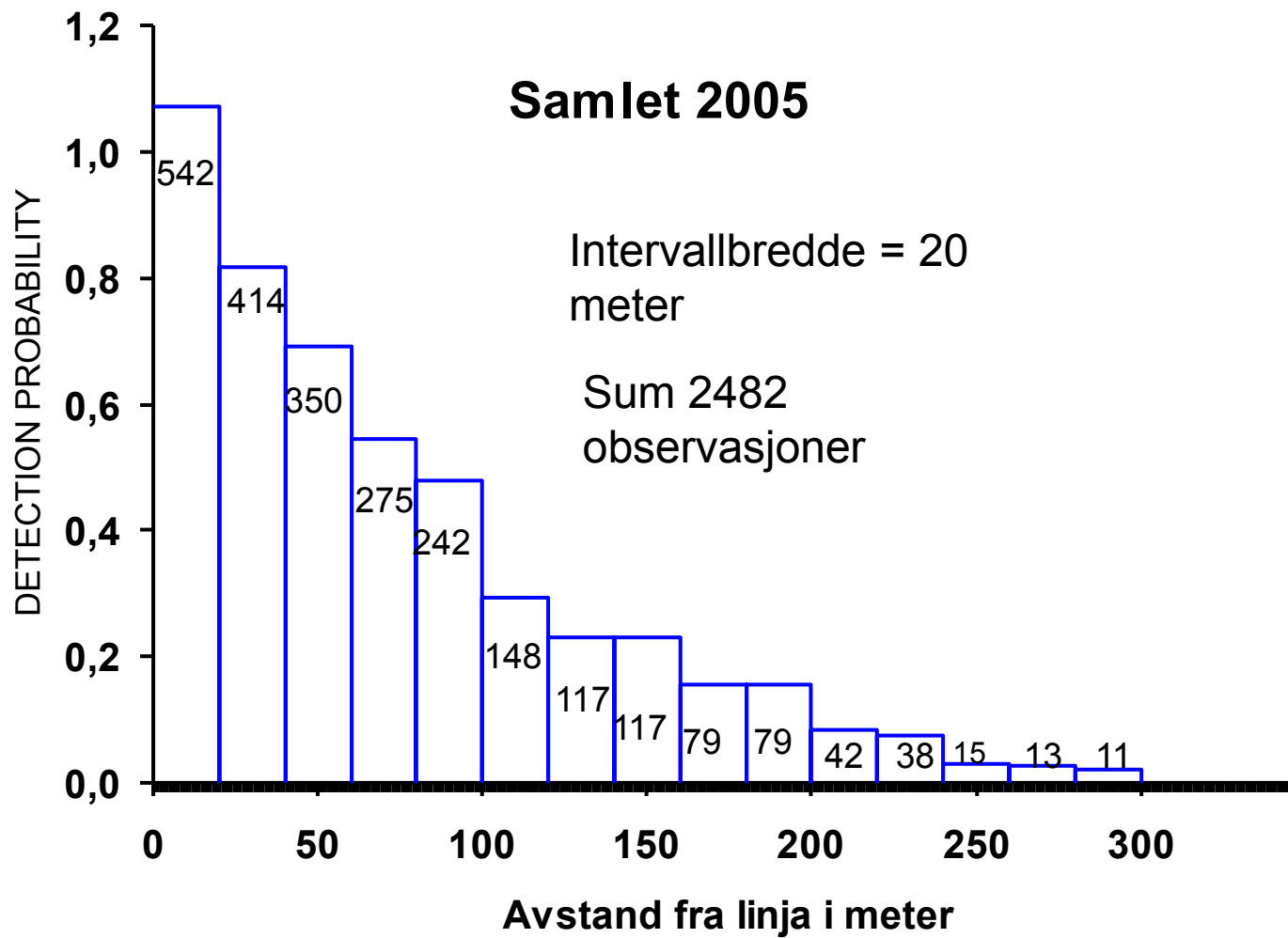

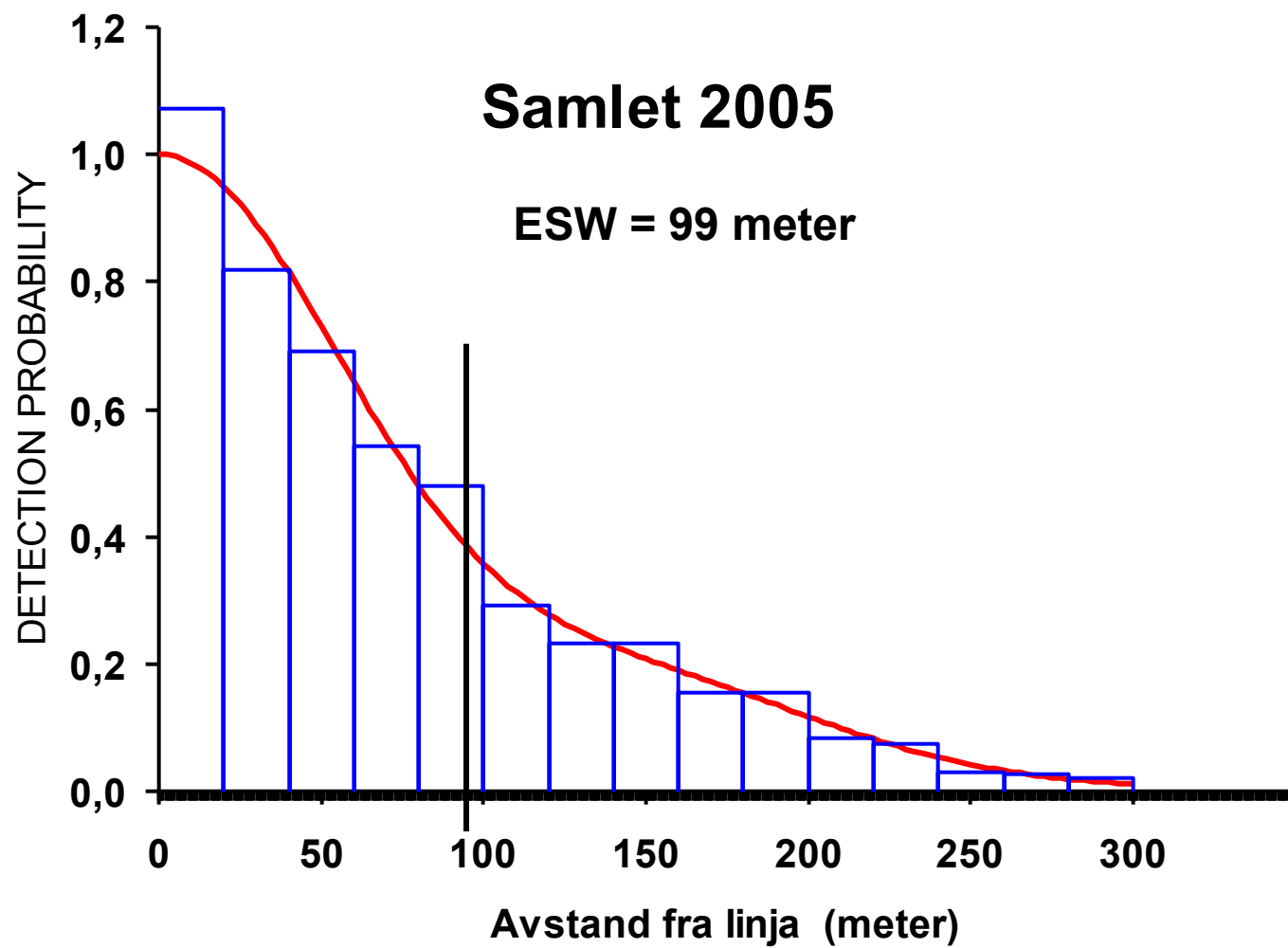
breidde

Lengde gått

Ryper/areal

<http://www.ruwpa.st-and.ac.uk/distance/>

Distance 5.0 (2).lnk

Viktig:

3. Rekna rett ut – ekspertarbeid – kontroll av rett taksering

- **Programmet ligg fritt på nettet**
- **Kan ogso lett rekna for hand (mindre tilleggsinformasjon)**
- **Best å bruka nokon som brukar det heile tida**

Viktig:

4. Samla inn jaktinnsats og avskyting (forvaltingsmodell)

Viktig:

5. Lagra data

- **Lagra sjølv til seg sjølv**
- **Høgskulen i Hedmark**
- **Hønsefuglportalen, NINA m. fl.**

Taksering – kvalitetssikring & rettleiing:

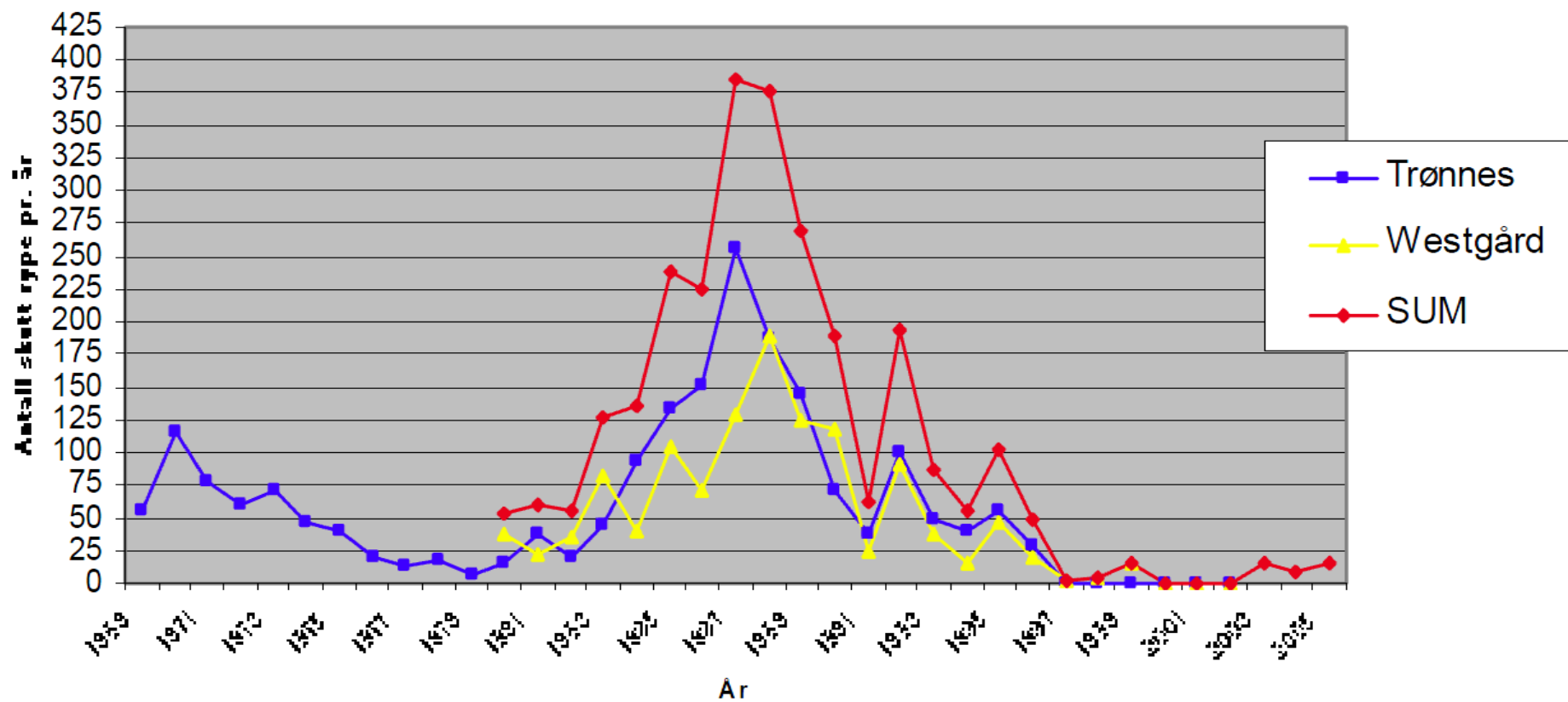
**Opplæring -
oppfrisking**

Tal – ryper i terrenget

Fellingstal

Læra undervegs

Store svingingar -

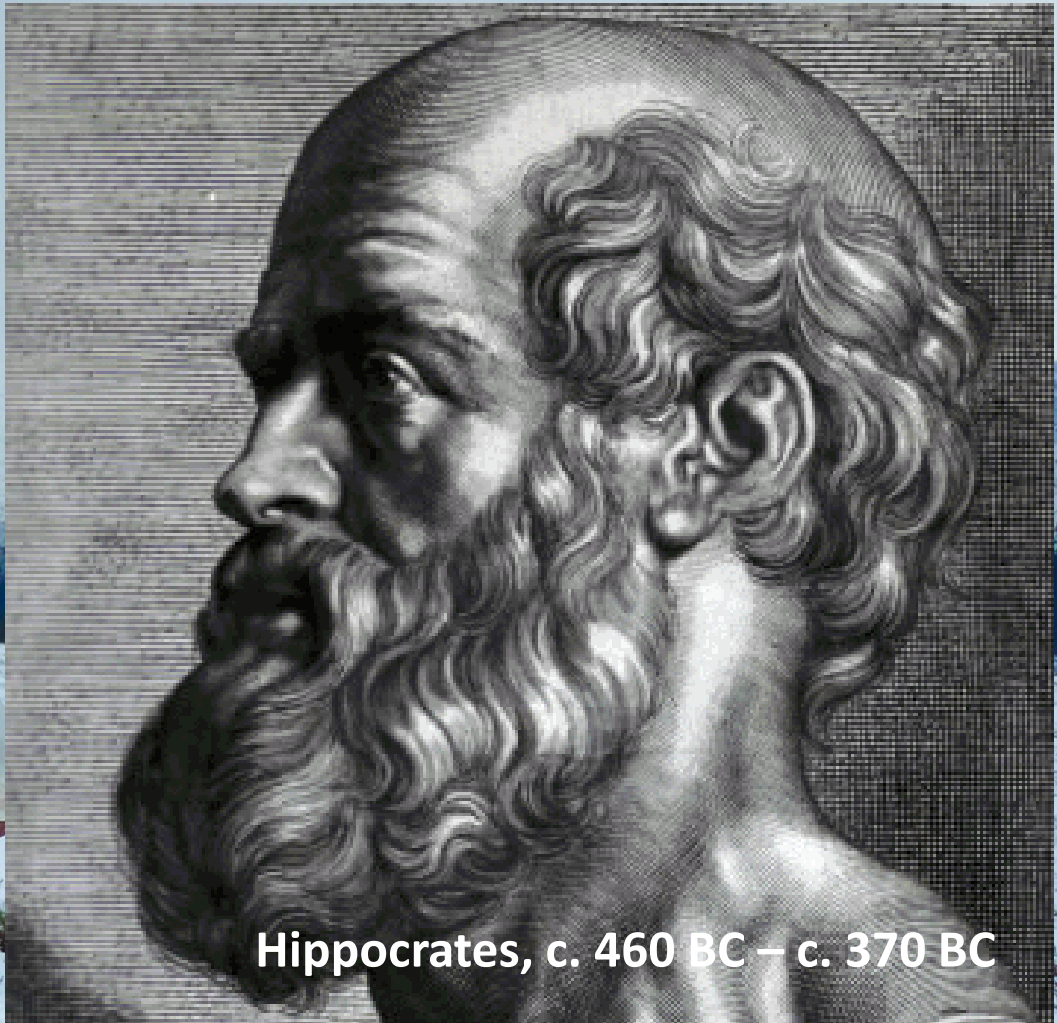

ar, forskarar scientists

ep – grunneigar
mål – forskarar
st - grunneigar

50 P

Hippocrates, c. 460 BC – c. 370 BC